

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

6. De Vocis naturalibus vitiis & virtutibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

effundere; etiam si non vitæ vocis sunt vitia; quia tamen propter vocem accidunt, huic loco subijciuntur. Quod verò ad rectam spiritus & vocis œconomiam attinet, nec volubilitate nimia confundenda, quæ dicimus, quæ & distinctio perit, & affectus, & nonnunquam etiam verba aliqua sui parte fraudantur; cui contrarium est vitium nimis tarditatis. Nam & difficultatem inveniendi fatetur, & segnitia soluit animos, & in quo est aliquid temporibus præfinitis, aquam perdit. Promptum sit os, non præceps moderatum, non lentum; spiritus quoque, nec crebro receptus, concidat sententiam, nec eò usque trahatur, donec deficiat. Nam & deformis est consumpti illius sonus, & respiratio sub aqua diu pressa, & receptus longior, & non opportunus, ut quia fiat, non ubi volumus, sed ubi necesse est. Hæc Fabius.

De vocis naturalibus vitiis, & virtutibus.

CAPVT VI.

Vox nigra
græcè

Vilius Pollux, Onomastici lib. 2. c. 26. viginti ferme vitia enumerat, quibus mala vox appellari solet.

Prima est *μυλαινα*, nigra, hoc est, obscura translatione ducta ab oculis ad aures. Nam ut nigrum segnius oculos afficit, ita hæc vox difficiliter in aures penetrat, & secum minus habet amœnitatis, imò tristis retinet quidpiam horrois.

φαιά, fusca, vel subnigra, differt quidem à nigra, quòd minus habeat obscuritatis, sed tamen à pura vocalitatis nitore longè abest.

Ακρη, inamœna; quales esse solent aliquando robustissime voces, cum quibus raro miscetur iucunditas. Et id in Cassio Severo mirabile fuisse memorat Seneca, quòd valentissimæ vocis retineret suauitatem. Hæc enim inter se raro conueniunt, ut eadem vox sit suavis, & solida.

Σμικρά, pusilla dicitur à Quintiliano, quæ *επιρυγκω*, excelsæ & prægrandis opponitur. Talis est eorum qui pipite magis videntur quam loqui.

Στινή, angusta, quæ veluti per arctum gutturis canalem tenuiter eliquatur, nec aures implet auditorum.

Αωόκηθ, Quæ vel difficilè auditur, vel

auribus importunè molesta est.

Ασαφής, iusurda, vocatur à Fabio, quæ ut Aspendius citharista, sonum intus retinet, nec vocales habet emissiones.

Συκχημίνη, confusa, nec plenè articulatis sonis distincta.

Εκμυλι, absona, discrepans, & inconcinna.

Αμυλι, neglecta, sine nitore, & palæstra.

Ανάγωγος, rudis, & intractabilis, quales esse solent pulli equorum effrænes.

Απεδής, ad persuadendum inepta, qualis esse solet vox cantantium in oratione.

Αυσκαμπής, rigida, quæ ægrè flexiones admittit.

Τραχῆα, dura, & aspera, quæ strepitu aures offendit.

Δισπαρμίνη, discrepta, quæ fit, quando sermo subsultat imparibus spatijs ac sonis, miscens longa breuibus, grauius acutus, elata summissis, & inæqualitate horum omnium, sicut pedum, claudicat sermo: eadem varia & inconcinnus dicitur.

Αυπηρά, tristis & acerba, quæ auribus iniucundum sonum fundit, qualis esse solet rotatum stridularum, aut inconcinnum aurium.

Βραχολόγος, infirma, quæ tenuis & elisus spiritus in raucam exilitatem spargitur.

Χαλκήρεσσα, ænea, quæ instar ætis vehementi quodam tinnitu aures ferit.

Οφέα, acuta, quæ sonantius quàm par est, aures præcellit, & penetrat. Non enim acutissimus sonus orationibus conuenit, quòd prætenuis sit, & nimis secans, & immodicæ claritatis, contrariæ verò virtutes sunt.

Vox *ιψήλη*, alta, quæ ex firmis sparsa latetibus, aures implet plenissimè.

Υπέρυκη, excelsa, & exaggerata, quæ non modo plenius auditur, sed ipsa firmitate durabilis est.

Λαμπιρά, clara, quæ nitidiùs personat, & nullis maculis infascatur.

Πλατῆα, plana, fusa, explicata.

Βαρῆα, grauis, & prægrandis, qualis esse solet valentissimorum musicorum, quæ si admixtam habeat suauitatem, laudatissima vox est; at verò dulcedinis expers, plerunque in vastam enormitatem spargitur.

Λευκή, candida, & pura, quæ aures afficit, ut color albus oculos.

Εκκαθαρμίνη, pura, pura, & quasi omnibus vitijs ac sordibus defæcata.

Virtutes
voci.

υδῆα

ἠδύα suauiſ, quæ gratiæ quodam flore delectat.

Ἐπαγωγις illecebrosa, flexibilis, & delicatis modulis afflaens.

Ἐυμειλις exquisita, culta, facunda. Ἐπιαιδις rotunda, simplex, & ad persuasivum aptissima.

Ἐυαγωγις tractabilis, quæ faciliè ab imo citatur ad summum, à summo defluit ad imum, & in omnes conciditur varietates.

Ἐκατοις flexibilis, & rigoris expers, quæ fingentem sequitur, vt cera mollis digitos.

Ἐυλικτης volubilis, citata, & velox, qualis esse solet optimorum oratorum, ubi pugnat densius.

Ῥυκῆα dulcis, & molli quodam decore efflorescens.

Ἀγυρᾶ canora, stridula, & ad citharæ fides apta.

Ἐαφῆς plena, perspicua, & auditu facilis. Διαφανῆ splendida, & molliter pellucens.

Et hæc ferme sunt vocum genera, & virtutes, quæ à natura proficiuntur, ab arte tamen culturam capiunt, & nitorem.

De quatuor virtutibus pronuntiationis.

CAPVT VII.

Quatuor sunt præcipuè pronuntiationis virtutes, Puritas, Perspicuitas, Cultus, Habilitas.

Puritas est salubritas quædam vocis, in qua nihil est vitij, cui officit vox subfunda, rudis, immanis, dura, rigida, varia, præpinguis, aut tenuis, inanis, acerba, pusilla, mollis, effeminata. Contra iuuat os faciliè, explanatum, iucundum, vrbatum, in quo nulla rusticitas, neque peregrinitas resonet, vt ait Quintilianus, Cicero 3. de Orat. 41. pari ratione condemnat vocem mollem, muliebrem, extra modum absonam, atque absurdam, item agrestem, & rusticanam: vultque proauntiarî non asperè, non vastè, non rusticè, non hiulcè, sed præfè, æquabiliter, & leniter. Accedit etiam tonus, seu accentus, quo homines vt æra tinnitu dignoscuntur. Hæc virtus, tum natura, tum consuetudine paratur, cuius vis magni momenti est. Itaque plurimum iuuabit à teneris rectæ pronuntiationi affue-

Fab. III. Prima virtus pronuntiationis puritas

cere. Nam qui grandiores peregrinas linguas discunt, vix adeo purè pronuntiant, vt ab indigenis vitioſo quodam sonitu non discernantur.

Perspicuitas, & lux pronuntiationis, est in articulata quadam expressione omnium syllabarum, legitimisque interpunctionibus: de qua ita præcipit Fabius.

Dilucida verò erit pronuntiatio, primum si verba tota exegerit, quorum pars deuorati, pars destitui solet, pleſisque extremas syllabas non profereantibus, dum priorum sono indulgent. Vt autem est necessaria verborum explanatio, ita omnes computare, & velut annumerare litteras molestum, & odiosum. Obseruandum etiam, quo loco sustinendus, & quasi suspendendus sermo sit, quod Græci ἄποδιαστολῆν, vel ὑποσημαίνον vocant, & hoc arte, vt apparet, est parabile.

Ornatus est cultus vocis, & nitore, cui plurimum suffragatur à natura vox facilis, magna, beata, flexibilis, firma, dulcis, durabilis, clara, pura, secans, erecta, auribus sedeps, & ceteræ virtutes, quas ex Iulio Polluce commemorauimus. Accedit etiam totius organi pulchra compositio, vt lateris firmitas, vt spiritus cum spatio pertinax, & labori non facile cessurus.

Habilitas est in constanti quadam æquabilitate, pro argumentorum diuersa ratione, facunda pronuntiationis varietas. Vt enim optimus stylus licet sit perpetuò æquabilis, & sibi constans, tamen pro materia subiecta nunc grauis, nunc floridus, nunc leniter demissus apparet: sic laudata vox semper eadem, & à sua bonitate non discedens, multas pro rerum conditione admittit varietates, è quibus omnis ei decor efflorescit. Dicit non potest, quantam habeat gratiam ars illa variandi, quantum auditores exhilaret, & ipsum oratorem laboris vicissitudinè reficiat. Contra verò Monotonia, non modo dicentem enecat, sed ipsos exanimat auditores. Omnino vt standi, ambulandi, sedendi vices sunt, nihilque horum pati diu possimus. Ita in pronuntiatione amamus gratiam vocis in iusta æquabilitate varietatem.

Erit igitur vox, vt præcepit Quintilianus, lætis in rebus plena, simplex, hilaris, fluens. In certamine erecta totis viribus, & velut omnibus neruis intentæ, atrox in ira, & aspera, ac densa, & respitatione crebra, paulum in inuidia faciendæ lentior, quia non ferè ad hanc,

II. Perspicuitas.

III. Ornatus.

IV. Habilitas.

Varietas pronuntiationis virtus mirificè gratia.